

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-24>

УДК 657

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ

THEORETICAL ASPECTS AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ACCOUNTING OF ACCOUNTS WITH RECEIVERS

Шурпенкова Руслана Казимирівна

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8825-2389>**Луценко Кіріл Олегович**

студент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5237-1493>**Shurpenkova Ruslana, Lutsenko Kiril**

Ivan Franko National University of Lviv

Стаття присвячена дослідженню теоретичних аспектів та методичних підходів до обліку розрахунків із дебіторами. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів та методичних підходів обліку розрахунків з дебіторами у процесі управління розміром дебіторської заборгованості. Сформульовано концептуальні засади управління дебіторською заборгованістю, що включають мету, завдання, предмет, об'єкт, суб'єктів, принципи, методи та напрями управління дебіторською заборгованістю. Визначено фактори, що впливають на розмір дебіторської заборгованості. Виявлено, що з метою управління розміром дебіторської заборгованості існують такі види погашення дебіторської заборгованості, тобто рефінансування, як: облік векселів, форфейтинг та факторинг. Визначено переваги та недоліки факторингу як форми рефінансування дебіторської заборгованості. Здійснено аналіз оподаткування факторингових операцій. Розроблено методіку відображення у системі бухгалтерського обліку факторингових операцій.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, управління дебіторською заборгованістю, векселі, форфейтинг, факторинг.

The article is devoted to the study of theoretical aspects and methodological approaches to accounting of settlements with debtors. The aim of the article is to study the theoretical aspects and methodological approaches to accounting for settlements with debtors in the process of managing the amount of receivables. It is found that the share of accounts receivable in the structure of the balance sheet of domestic enterprises is on average 80%, and in the structure of current assets about 60%. The calculated average indicators of the share of companies in the size of their size in the total amount of accounts receivable of domestic enterprises in 2013-2020 show that the debt of debtors at large enterprises is 30%, at medium-sized 36%, at small 34%. The conceptual foundations of accounts receivable management are formulated, including the purpose, objectives, subject, object, subjects, principles, methods and directions of accounts receivable management. The external and internal factors influencing the amount of receivables are determined. It is revealed that in order to manage the amount of receivables, there are such types of receivables repayment, that is, refinancing, such as: accounting of bills, forfeiting and factoring. The advantages and disadvantages of factoring as a form of refinancing receivables are determined. The analysis of taxation of factoring operations is carried out. The features of taxation of factoring operations by value added tax and corporate income tax are specified. The method of reflection of factoring operations in the accounting system is developed. The application of the proposed methodology of synthetic and analytical accounting of factoring operations as a form of refinancing receivables allows to improve the quality of control over its amount and maturity, ensures the efficiency of collection and reflection of information in both internal (management) and financial statements, which, in turn, allows to maintain the required level of solvency of the enterprise.

Keywords: receivables, receivables management, promissory notes, forfeiture, factoring.

Постановка проблеми. Управління розрахунками з дебіторами посідає одне із найголовніших місць у системі менеджменту компанії, оскільки від своєчасності грошових надходжень від боржників залежить платоспроможність фірми у цілому. Розробка ефективної системи управління розміром дебіторської заборгованості дозволяє підприємству забезпечувати безперервну діяльність, а також виконувати власні зобов'язання перед постачальниками. Оскільки дані бухгалтерського обліку є інформаційним забезпеченням усіх ланок та елементів системи управління підприємством, зокрема системою управління розміром дебіторської заборгованості, питання удосконалення теоретичних аспектів та методичних підходів обліку розрахунків з дебіторами набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання управління дебіторською заборгованістю є предметом наукових досліджень таких вчених, як А. Д. Глушко [1], Т. В. Лівощко [2], В. С. Непочатова [3], Г. Б. Свінар'ова [4]. Підходи до удосконалення обліку господарських операцій з дебіторською заборгованістю, зокрема щодо застосування факторингу як форми рефінансування дебіторською заборгованістю, висвітлено у наукових доробках Н. С. Акімова [5], Н. Внукова [6], С. Волосевич [7], Т. С. Каракой [8], В. К. Макарович [9], Г. О. Москалюк [10], Г. С. П'ятигорець [11], М.М. Чорнобривець [12]. Зважаючи на значний науковий доробок, і досі існує необхідність у дослідженні теоретичних аспектів та методичних підходів обліку розрахунків з дебі-

торами у процесі управління розміром дебіторської заборгованості.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів та методичних підходів обліку розрахунків з дебіторами у процесі управління розміром дебіторської заборгованості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як показують дані Державної служби статистики України у балансі вітчизняних компаній дебіторська заборгованість займає досить вагомий частку як у балансі у цілому, так у оборотних активах (табл. 1).

Як видно із табл. 1, частка дебіторської заборгованості у структурі балансу вітчизняних підприємств має тенденцію до збільшення та має значення з 67,4% у 2013 році до 84,2% у 2020 році. Частка дебіторської заборгованості у структурі оборотних активів вітчизняних підприємств показує тенденцію до збільшення у 2013–2017 роках, а у 2018–2020 роках зменшується до показника 60,8%.

За даними Державної служби статистики України середні показники частки компаній у розмірі їх розмірів у загальному розмірі дебіторської заборгованості вітчизняних підприємств у 2013–2020 роках наведено на рис. 1.

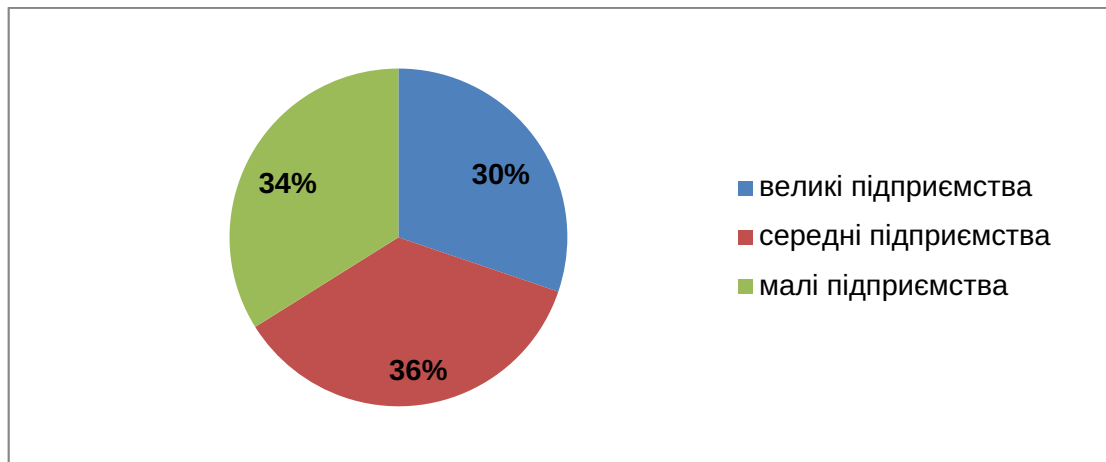
Як видно із рис. 1, середні показники частки компаній у розмірі їх розмірів у загальному розмірі дебіторської заборгованості вітчизняних підприємств у 2013–2020 роках показують, що заборгованість дебіторів на великих підприємствах складає 30%, на середніх 36%, на малих 34%. Зазначені статистичні дані підтверджують актуальність удосконалення напрямів управління розміром дебіторської

Таблиця 1

Частка дебіторської заборгованості у структурі балансу вітчизняних підприємств у 2013–2020 роках

Рік	Показники балансу, млн грн	Усього оборотні активи, млн грн	Дебіторська заборгованість, млн грн	Частка дебіторської заборгованості у структурі активів підприємств	
				% до балансу	% до ОА
2013	2639,8	3069,0	1778,1	67,4	57,9
2014	2717,6	3272,0	1962,8	72,2	60,0
2015	3960,1	4108,6	2517,2	63,6	61,3
2016	4212,8	5772,8	3945,6	93,7	68,3
2017	4303,3	5650,8	3459,2	80,4	61,2
2018	4584,3	6285,1	3873,2	84,5	61,6
2019	4844,5	6640,3	4072,1	84,1	61,3
2020	5312,3	7360,6	4474,4	84,2	60,8

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [13; 14]

Рис. 1. Середні показники частки компаній у розмірі їх розмірів у загальному розмірі дебіторської заборгованості вітчизняних підприємств у 2013–2020 роках

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [13; 14]

заборгованості на підприємствах усіх розмірів. Для комплексного дослідження управління дебіторською заборгованістю виникає необхідність у формулюванні та ідентифікації мети та завдань, об'єкта, суб'єкта, предмета. Критичний аналіз наукової літератури [1; 2; 3; 4; 5; 6] дозволив сформулювати концептуальні засади управління дебіторською заборгованістю, що наведено у табл. 1.

В обліку дебіторської заборгованості важливе місце посідає регулювання її розміру та оплати. Розмір дебіторської заборгованості визначається факторами, які можна поділити на зовнішні і внутрішні (рис. 2).

При погашенні боржниками дебіторської заборгованості у підприємства збільшуються ліквідні форми активів. З метою управління розміром дебіторської заборгованості існують такі види погашення дебіторської заборгованості, тобто рефінансування, як: облік векселів, форфейтинг та факторинг. Як наголошують західні економісти-практики, найефективнішими формами рефінансування дебіторської заборгованості є факторинг і форфейтинг. Варто зазначити, що для впровадження таких форм рефінансування дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах існує необхідність у розробці відповідних нормативно-правових актів та формуванні правової бази, а також розробці методичних підходів для відображення таких господарських операцій у системі бухгалтерського обліку. Це дозволить якнайшвидше перетворювати дебіторську заборгованість у ліквідні активи [11].

На нашу думку, з метою пошуку найкращих шляхів управління дебіторською заборгованістю, у тому числі її рефінансування, доцільно обрати факторинг. Саме факторингові операції дадуть змогу розширити клієнтську базу та встановити стабільні відносини з покупцями, які матимуть можливість купляти товар з відстрочкою оплати.

Згідно зі ст. 1077 Цивільного кодексу України, за договором факторингу одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника) [15].

Фактором може бути банк або інша фінансова установа, яка відповідно до закону має право здійснювати факторингові операції (ст. 1079 ЦКУ) [15].

Дослідження наукових праць Н. Внукової, Н. Опешко [6], С. Волосович [7], Т. С. Каракой [8], В. К. Макарович [9] дозволило визначити переваги та недоліки факторингу як форми рефінансування дебіторської заборгованості (рис. 3).

При виборі форми рефінансування факторингових операцій доцільно також враховувати їх податкові аспекти (рис. 4).

Податковим законодавством не передбачено різниці щодо операцій з відступлення права вимоги, на які коригується фінансовий результат до оподаткування. Це означає, що такі операції доцільно відобразити згідно

Таблиця 1

Концептуальні засади управління дебіторською заборгованістю

№ з/п	Концептуальні засади	Характеристика
1	Мета	мінімізація розміру дебіторської заборгованості та строків повернення заборгованості та максимізація прибутку підприємства шляхом управління процесами формування інкасації дебіторської заборгованості
2	Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - сприяння зростанню обсягу продаж шляхом надання комерційного кредиту; - підвищення конкурентоздатності за допомогою відстрочення платежів; - формування принципів та умов кредитної політики по відношенню до покупців; - розрахунок поточного резерву сумнівних боргів; - визначення ступеня ризику несплати рахунків покупців; - надання рекомендацій щодо зменшення кількості фактично або потенційно неплатоспроможних покупців; - забезпечення інкасації дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості та раціональне їх використання; - мінімізація втрат від інфляційного знецінення, та збитків від списання безнадійної дебіторської заборгованості
3	Предмет	відносини між суб'єктами господарювання, пов'язані з виникненням та погашенням дебіторської заборгованості
4	Об'єкт	дебіторська заборгованість, тобто неоплачені або вилучені кошти з кругообігу підприємства, що мають документальне підтвердження, яке надає право на отримання боргу у вигляді грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів
5	Суб'єкти	управлінці, фінансові менеджери, економісти підприємства
6	Принципи	<ul style="list-style-type: none"> - єдність та своєчасність у прийнятті управлінських рішень; - взаємодія маркетингових відділів та відділів з управління дебіторської заборгованості; - послідовність в прийнятті управлінських рішень; - інформаційна доступність
7	Методи	<ul style="list-style-type: none"> - якісний аналіз покупців; - планування грошових потоків; - методи рефінансування
8	Напрями	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення кола покупців з метою мінімізації втрат від несплати одним або декількома покупцями; - організація повного та достовірного обліку дебіторської заборгованості підприємства й перенесення даних до його звітності; - посилений контроль за формуванням та погашенням дебіторської заборгованості; - аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства в попередніх періодах; - визначення кола потенційних дебіторів та суворе планування дебіторської заборгованості підприємства на майбутні періоди; - постійний моніторинг дебіторської заборгованості; - своєчасне визначення сумнівної заборгованості; - прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування; - припинення дії договорів з покупцями, що постійно порушують платіжну дисципліну

Джерело: сформовано на основі [1; 2; 3; 4; 5; 6]

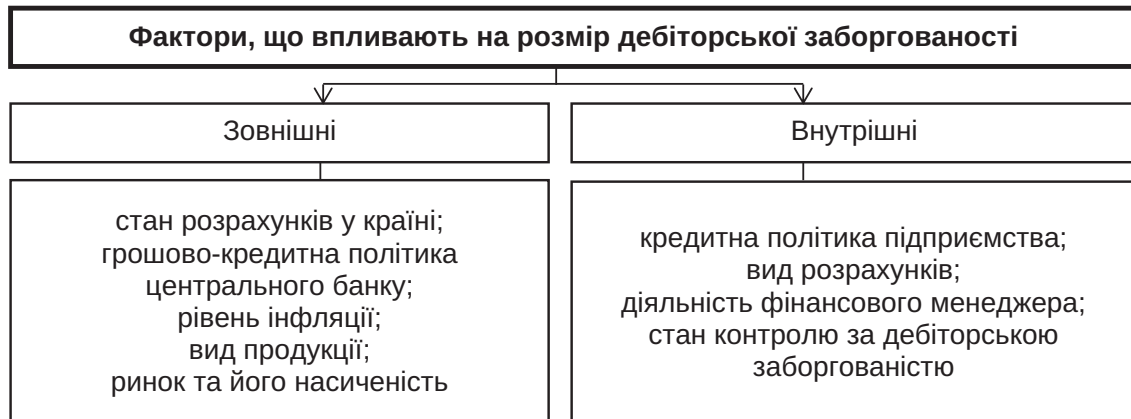

Рис. 2. Фактори, що впливають на розмір дебіторської заборгованості

Джерело: сформовано на основі [10; 11]

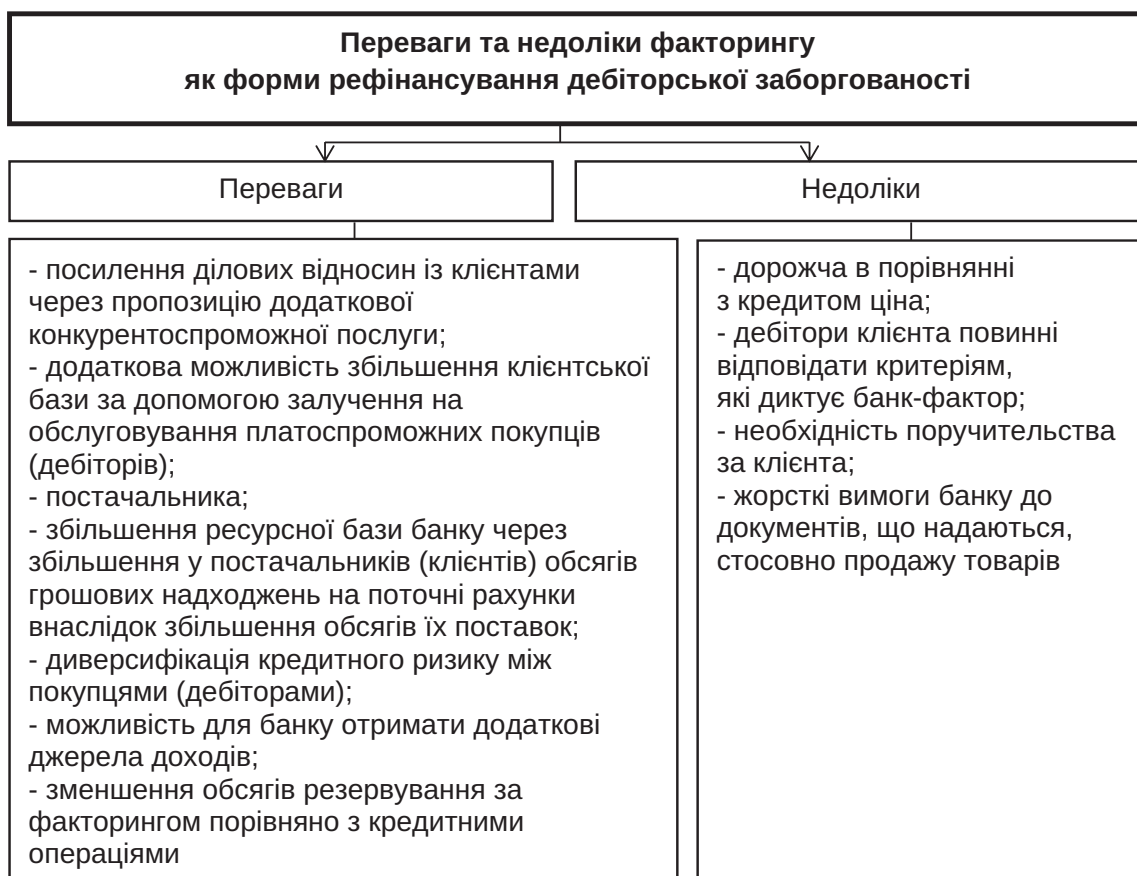

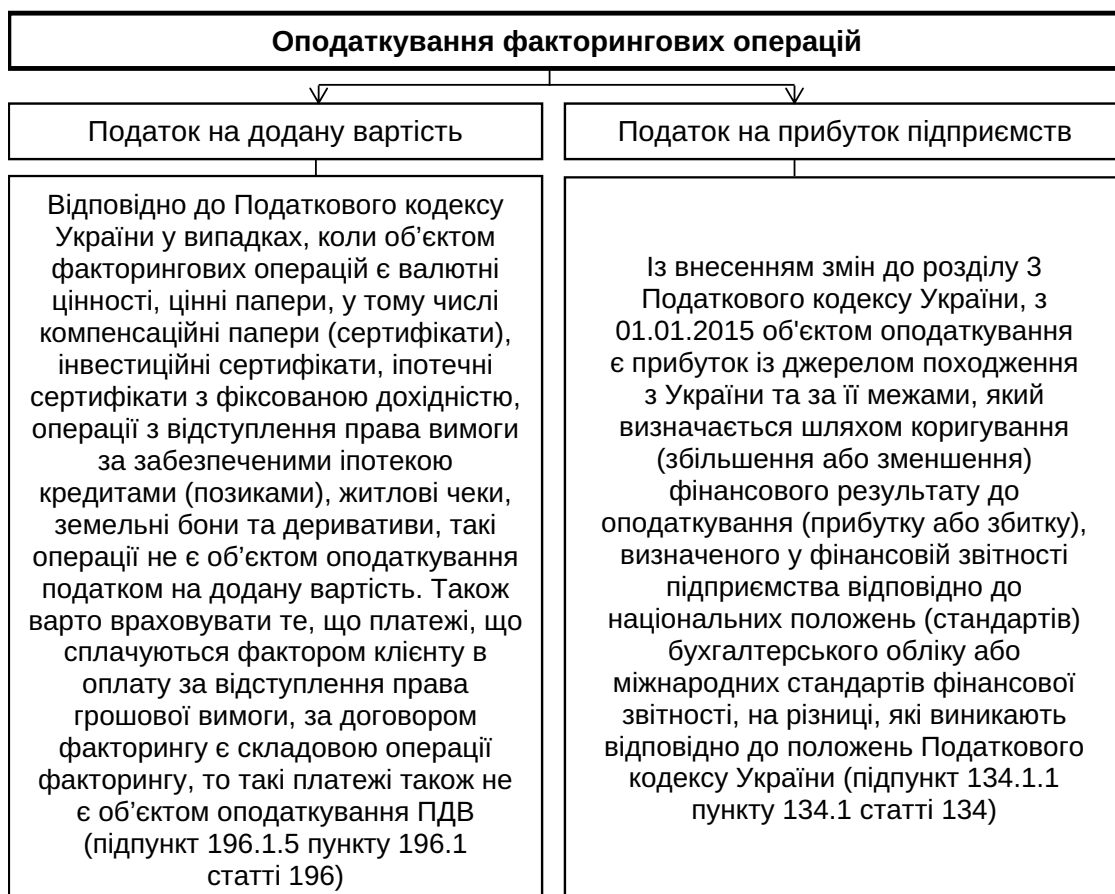
Рис. 3. Переваги та недоліки факторингу як форми рефінансування дебіторської заборгованості

Джерело: сформовано на основі [6; 7; 8; 9]

методик бухгалтерського обліку, відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Впровадження факторингу як форми рефінансування дебіторської заборгованості є новим інструментом в управлінні платоспроможністю підприємства, що зумовлює пошук методик відображення таких операцій

в системі бухгалтерського обліку. Вартими уваги є дослідження Макарович В. К. щодо моделі відображення факторингових операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Як зазначає науковець, для передачі фактору дебіторської заборгованості у постачальника необхідно застосовувати субрахунки четвер-

Рис. 4. Оподаткування факторингових операцій

Джерело: сформовано на основі [16]

того рівня 733.1 «Доходи за договорами факторингу» та 952.1 «Витрати за договорами факторингу». Взаємовідносини клієнта – первинного кредитора з фактором пропонується відображати на субрахунку 377.1 «Розрахунки за договорами факторингу». Комісійну винагороду фактору за отримані факторингові послуги пропонується відображати на субра-

хунку 952.2 «Витрати за факторинговими операціями» [9].

Методику відображення факторингових операцій на рахунках бухгалтерського обліку наведено у табл. 3.

Запропонована модель відображення факторингових операцій на рахунках бухгалтерського обліку забезпечує комплексний підхід

Таблиця 3

Методика відображення факторингових операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Реалізовано товари покупцю	3611	702
Нараховане податкове зобов'язання	702	6441
Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
Зміна дебітора на суму заборгованості	377	3611
Надійшло фінансування від фактора (70-90%)	3111	377
Нараховано фактору комісійні за надання послуг та відсоток по обслуговуванню факторингової операції	93	6851
Сплата комісії та відсотка по обслуговуванню фактору	6851	3111
Виплата фактором підприємству залишку грошових коштів (10-30%)	3111	3771

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

до достовірного відображення факторингових операцій підприємства. Проте, таку модель доцільно застосовувати на підприємствах, що користуються послугами факторингу на постійній основі.

Висновки. З метою удосконалення теоретичних аспектів обліку розрахунків з дебіторами у процесі управління розміром дебіторської заборгованості сформульовано концептуальні засади управління дебіторською заборгованістю, що включають мету, завдання, предмет, об'єкт, суб'єктів, принципи, методи та напрями управління дебіторською заборгованістю.

Для удосконалення методичних підходів обліку розрахунків з дебіторами у процесі

управління розміром дебіторської заборгованості розроблено методику відображення у системі бухгалтерського обліку факторингових операцій. Застосування запропонованої методики синтетичного та аналітичного обліку факторингових операцій як форми рефінансування дебіторської заборгованості дозволяє підвищити якість контролю за її величиною та строками погашення, забезпечує ефективність збору та відображення інформації як у внутрішній (управлінській), так і в фінансовій звітності, що, у свою чергу, дозволяє підтримувати необхідний рівень платоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6464>.
2. Лівовшко Т.В., Сезоненко Ю. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю промислового підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Вип. № 4. С. 88–93.
3. Непочатова В. С. Внутрішній контроль розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2016. Вип. 3(30). С. 134–138.
4. Свінарьова Г. Б., Побережець О. В., Чебан Н. В. Система контролю дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві. *Економіка: реалії часу*. 2014. Вип. 4 (14). С. 94–98.
5. Акімова Н. С. Основні проблеми обліку та внутрішнього аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості. *Науково-технічний збірник*. 2017. Вип. 77. С. 268–272.
6. Внукова Н., Опешко Н. Ризики факторингу та способи їх страхування. *Фінансовий ринок України*. 2010. № 31 (77). С. 15–18.
7. Волосович С. Страхування ризиків факторингу. *Вісник КНТЕУ*. 2012. № 4 (84). С. 24–33.
8. Каракой Т. С. Правове регулювання факторингу в Україні як специфічної фінансової послуги. *Молодий вчений*. 2018. № 4 (56). С. 677–680.
9. Макарович В.К. Особливості відображення факторингових операцій в фінансовому та податковому обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3 (61). С. 122–126.
10. Москалюк Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. 2012. № 721. С. 173–178.
11. П'ятигорець Г. С., Ніколайчук В. К. Шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості. *Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. Проблеми економіки транспорту*. 2017. Вип. 13. С. 40–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2017_13_7 (дата звернення: 08.10.2022).
12. Чорнобривець М. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23. С. 241–247.
13. Оборотні активи підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2013-2020 роки. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.10.2022).
14. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2013-2020 роки. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.10.2022).
15. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 08.10.2022).
16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 08.10.2022).

REFERENCES:

1. Hlushko, A. D. (2018). Upravlinnia debitorskoïu zaborhovanistiu v systemi zabezpechennia efektyvnoi diialnosti pidpriemstva [Management of receivables in the system of ensuring the efficient operation of the enterprise]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 7. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6464> (in Ukrainian)
2. Livoshko, T. V., & Sezonenko, Yu. (2013). Upravlinnia debitorskoïu ta kredytorskoïu zaborhovanistiu promyslovoho pidpriemstva [Management of receivables and payables of an industrial enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Economic Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 4, 88–93. (in Ukrainian)
3. Nepochatova, V. S. (2016). Vnutrishnii kontrol rozrakhunkiv z pokuptsiamy ta zamovnykamy [Internal control of settlements with buyers and customers]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 3 (30), 134–138. (in Ukrainian)
4. Svinarova, H. B., Poberezhets, O. V., & Cheban N. V. (2014). Systema kontroliu debitorskoï zaborhovanosti na torhivelnomu pidpriemstvi [Accounts receivable control system at a trading company]. *Ekonomika: realii chasu – Economy: realities of time*, 4(14), 94–98. (in Ukrainian)
5. Akimova, N. S. (2017). Osnovni problemy obliku ta vnutrishnoho audytu debitorskoï ta kredytorskoï zaborhovanosti [The main problems of accounting and internal audit of receivables and payables]. *Naukovo-tekhnichnyi zbirnyk – Scientific and technical collection*, 77, 268–272. (in Ukrainian)
6. Vnukova, N., & Opeshko, N. (2010). Ryzkyk faktorynhu ta sposoby yikh strakhuvannia [Risks of factoring and methods of their insurance]. *Finansovyi rynek Ukrainy – Financial market of Ukraine*, 31(77), 15–18. (in Ukrainian)
7. Volosovych, S. (2012). Strakhuvannia ryzkykiv faktorynhu [Factoring risk insurance]. *Visnyk KNTEU – Bulletin of KNTEU*, 4 (84), 24–33. (in Ukrainian)
8. Karakoi, T. S. (2018). Pravove rehuliuвання faktorynhu v Ukraini yak spetsyfichnoi finansovoi posluhy [Legal regulation of factoring in Ukraine as a specific financial service]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 4(56), 677–680. (in Ukrainian)
9. Makarovych, V.K. (2012). Osoblyvosti vidobrazhennia faktorynhovykh operatsii v finansovomu ta podatkovomu obliku [Peculiarities of displaying factoring operations in financial and tax accounting]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Zhytomyr State University of Technology. Series: Economic Sciences*, 3 (61), 122–126. (in Ukrainian)
10. Moskaliuk, H. O. (2012). Oblik ta kontrol debitorskoï zaborhovanosti: isnuïuchi problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Accounting and control of receivables: existing problems and ways to solve them]. *Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnika» – Bulletin of the National Lviv Polytechnic University*, 721, 173–178. (in Ukrainian)
11. Piatyhorets, H. S., & Nikolaichuk, V. K. (2017). Shliakhy udoskonalennia obliku debitorskoï zaborhovanosti [Ways of improving accounts receivable]. *Zbirnyk naukovykh prats Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazariana. Problemy ekonomiky transportu – Collection of scientific papers of the Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan. Problems of transport economy*, 13, 40–46. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2017_13_7. (in Ukrainian)
12. Chornobryvets, M. M. (2013). Upravlinnia debitorskoïu zaborhovanistiu pidpriemstva [Management of receivables of the enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, 23, 241–247. (in Ukrainian)
13. Oborotni aktyvy pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva za 2013–2020 roky. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Current assets of enterprises by type of economic activity with distribution into large, medium, small and micro enterprises for 2013–2020. Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>. (in Ukrainian)
14. Pokaznyky balansu pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva za 2013–2020 roky. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Indicators of the balance sheet of enterprises by types of economic activity with a division into large, medium, small and micro enterprises for 2013–2020. Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>. (in Ukrainian)
15. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine] (January 16, 2003), № 435-IV. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukrainian)
16. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] (December 02, 2010) № 2755-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (in Ukrainian)